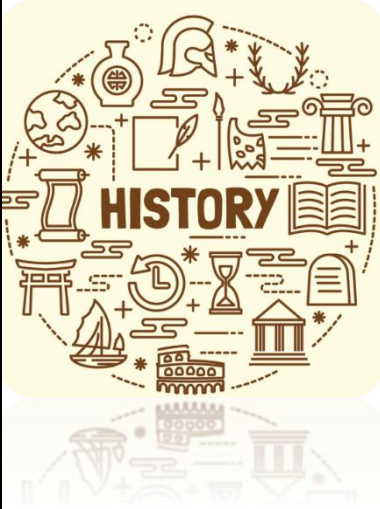

נוהל בחינה בעל פה בהיסטוריה

בהיסטוריה, כבתחומי דעת עתירי שפה אחרים, קיימת אפשרות היבחות בעל פה.

היבחות בעל פה הינה התאמה הניתנת לתלמיד בעל לקויות למידה שאופן ההיבחות הרגיל אינו מאפשר לו להביא לידי ביטוי בכתב את ידיעותיו. תלמיד כזה יתקשה להסדיר את מחשבותיו ולהתנסח, ועלול אף "לדלג" על חלקי שאלות.

האישור להבחן בעל פה ניתן על בסיס המלצות אנשי מקצוע אשר אבחנו את סוג הלקות, ובכפוף להחלטות וועדה מקצועית במשרד החינוך הדנה בבקשת כל תלמיד ותלמיד.

לכאורה בחינה בעל פה קלה יותר. בפועל התלמיד נתון במסכת לחצים גדולה מזו של תלמיד הנבחן בכתב - החשש מעצם הבחינה (לעיתים - על רקע היסטוריה ארוכה של כישלונות); רעשי הסביבה וריבוי המשתמשים בחדר בו מתקיימת הבחינה- תופעה המקשה על כל נבחן ובוודאי על נבחן הזקוק מלכתחילה לבחינה בעל פה; העדר חדר מתאים, וצורך "לנדוד" תוך כדי הבחינה לחדר אחר; המתנה ארוכה לבחינה, בעוד תלמידים אחרים נבחנים; יתרה מכך - התלמיד הנבחן בעל פה חשוף למשוב מדי מצד המורה - הבעת פנים, שפת גוף ואפילו הערות מילוליות, ואלה עלולים להקשות מאוד על התלמיד.

לא ניתן לערער על בחינה שנערכה בעל פה שכן בלתי אפשרי לשחזר את שנאמר בין המורה לתלמיד.

אופן הביצוע:

• ההכנה לבחינה:

1. חומר הבחינה בעל פה זהה בהיקפו ובדרישותיו לחומר הבחינה בכתב.
2. תלמיד הנבחן בעל פה עונה על כל שאלות הבחינה, על פי הנחיות שאלון הבחינה.
3. אופן ההיבחות יוסבר לתלמיד מראש על ידי יועצת בית הספר והמורה המלמד. חשוב להצביע בפני התלמיד על החסרונות והיתרונות של שיטה זו, על מנת להכינו לקשיים הצפויים לו, לצד שכנועו להשתמש בהתאמה העשויה לשפר מאוד את סיכויי הצלחתו. חשוב לא פחות תירגול אופן ההיבחות הנ"ל.
4. משך הבחינה לא יעלה על משך הזמן הכולל המוקצה לבחינה. בבחינה בת שעתיים וחצי על התלמיד לסיים את תהליך ההיבחות כולו בתוך שעתים וחצי. הבחינה בעל פה תארך כשלושים דקות.
5. 45 הדקות הראשונות של זמן ההיבחות יוקדשו לכתיבת ראשי פרקים על ידי התלמיד.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף חברה ורוח
הפיקוח על הוראת היסטוריה

6. הנבחנים יוצאו לבחינה בעל פה על ידי איש צוות מבית הספר, ועל פי רשימה מסודרת מראש. אין לאפשר לתלמידים לשוטט ברחבי בית הספר עם בחינות, בחיפוש אחר המורה הבוחן.

• **הבחינה:**

1. חשוב לפתוח את הבחינה במספר מילות הרגעה שיש בהן משום הבעת אמון ביכולת התלמיד לעמוד בהצלחה בבחינה.
2. התלמיד יענה על השאלות שבחר, על בסיס ראשי הפרקים שהכין מבעוד מועד.
3. המורה יכתוב את עיקרי דברי התלמיד. אין צורך לכתוב כל מילה ומילה.
4. חשוב לציין (ורצוי בצבע שונה) – נקודות מרכזיות החסרות בתשובת התלמיד.
5. יש להפנות את תשומת לב התלמיד לסעיפים ותתי סעיפים עליהם לא ענה ולוודא שאין המדובר בשכחה אלא באי ידיעה.
6. בסיום הבחינה חשוב לעבור על הבחינה עם התלמיד. להבהיר לו מהם הנושאים עליהם לא ענה, ולהחתים אותו על מחברת הבחינה שבידי המורה. חתימת התלמיד תהווה אישור שאכן עיקרי הדברים נכתבו, ותמנע טענות מאוחרות יותר כלפי המורה הבוחן.
7. חשוב מאוד שהמורה יחשב את ציון התלמיד מייד עם תום הבחינה, בעוד זיכרון דברי התלמיד טרי. כדי למנוע מקח וממכר מיותרים ובלתי מכובדים, אין לומר לתלמיד מהו הציון מייד עם תום הבחינה, ולהסביר שהציון יימסר לו יחד עם שאר התלמידים.
8. יש לשמור על בחינת התלמיד (הטיוטה הכוללת את ראשי הפרקים שכתב לעצמו) בצרוף ההערות שכתב המורה במהלך הבחינה. שני המסמכים יוחזרו לתלמיד ביום בו תוחזרנה שאר הבחינות לתלמידים. בבחינת הבגרות – על בית הספר לשמור את טיוטת התלמיד ואת ראשי הפרקים שכתב המורה, החתומים על ידי התלמיד.

אישור בוחנים בעל פה:

1. המורים מתבקשים להירשם [למאגר המומחים של המרבד](#) על מנת לקבל אישור לבחון בעל פה.
2. מורה בוחן בעל פה יבחן ארבעה תלמידים לכל היותר באותו השאלון ובאותו היום.

בברכת הצלחה

ד"ר אורנה כץ אתר

מפמ"ר היסטוריה

וצוות ההדרכה